

РОМАНСЬКІ ТА ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

УДК 811.111'367.622'37

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.4.2/06>

Мусійчук Т. І.

Національний університет «Острозька академія»

Коляда Е. К.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ДО ПИТАННЯ ПРО СЕМАНТИКУ АНГЛІЙСЬКОГО ІМЕННИКА TOLERANCE

Стаття присвячена вивченню семантики англійського іменника tolerance. Досліджено лексико-семантичні варіанти (ЛСВ) зазначеного іменника, зафіксовані у словниках Cambridge English Dictionary, Collins English Dictionary й Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Словник Cambridge English Dictionary пропонує чотири ЛСВ, Collins English Dictionary та Macmillan English Dictionary for Advanced Learners – по три ЛСВ відповідно. ЛСВ іменника tolerance, що марковані позначками “technical”, “BIOLOGY specialized” та “ENGINEERING, MATHEMATICS specialized” репрезентують вузькогалузеві терміни.

Перше значення іменника tolerance пов'язане з толерантністю як неосудливим ставленням до іншого. Усі три ЛСВ іменника tolerance описують одну спільну рису: толерантна людина не намагається нав'язати свою думку або поведінку іншим, а поважає їх право бути іншими. Толерантна людина розуміє, що вона може висловити своє негативне ставлення, проте вирішує цього не робити. Тому толерантність можна розглядати як ментальну установку, яка керує поведінкою людини.

Близькими є три ЛСВ іменника tolerance, що позначають 1) здатність справлятися з чимось неприємним або дратівливим, або продовжувати існувати, незважаючи на погані чи важкі умови, 2) здатність переносити щось болісне або неприємне та 3) здатність витримувати щось неприємне або боляче без шкоди для себе.

Встановлено, що іменник tolerance може позначати ставлення людини до поведінки інших людей, яка якимось чином відрізняється від норми; здатність переносити щось болісне або неприємне; звання організму до впливу певної речовини; здатність тварини або рослини не зазнавати шкоди від лікарського препарату або токсичної речовини упродовж тривалого часу; допустиме відхилення розміру деталі машини від стандартного, за якого машина працюватиме належним чином, та допустиму похибку.

Ключові слова: толерантність, іменник, значення, лексико-семантичний варіант, термін, поняття.

Постановка проблеми. Для сучасної лінгвістичної парадигми притаманне застосування інтегративного підходу до вивчення лінгвістичних явищ, що передбачає застосування даних інших наук. Актуальність звернення до семантики англійського іменника *tolerance* спричинена розвитком культурно-ціннісних орієнтацій, які відповідають вимогам сьогодення, та високими темпами змін, що відбуваються в сучасних соціальних системах та інститутах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема толерантності привертає увагу багатьох

дослідників різних галузей. Це засвідчують праці, присвячені поняттю «толерантність» [3; 6], феномену толерантності [1; 4; 5], мовній [2] та комунікативній толерантності [10].

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати значення іменника *tolerance* з опертям на англійські тлумачні словники Cambridge English Dictionary [8], Collins English Dictionary [9] та Macmillan English Dictionary for Advanced Learners [11].

Виклад основного матеріалу. Розглянемо значення полісемантичного слова *tolerance*. Словник Cambridge English Dictionary репрезентує чотири

лексико-семантичні варіанти (далі – ЛСВ) іменника *tolerance*:

1) ЛСВ₁ – willingness to accept behaviour and beliefs that are different from your own, although you might not agree with or approve of them;

2) ЛСВ₂ – the ability to deal with something unpleasant or annoying, or to continue existing despite bad or difficult conditions;

3) ЛСВ₃ (BIOLOGY specialized) – an animal's or plant's ability not to be harmed by a drug or poison over a long period of time;

4) ЛСВ₄ (ENGINEERING, MATHEMATICS specialized) – the amount by which a measurement or calculation might change and still be acceptable [8].

Відповідно до словника Collins English Dictionary, слово *tolerance* має три значення:

1) ЛСВ₁ – Tolerance is the quality of allowing other people to say and do as they like, even if you do not agree or approve of it;

2) ЛСВ₂ – Tolerance is the ability to bear something painful or unpleasant;

3) ЛСВ₃ – If someone or something has a tolerance to a substance, they are exposed to it so often that it does not have very much effect on them [9].

У словнику Macmillan English Dictionary for Advanced Learners представлено теж три ЛСВ іменника *tolerance*:

1) ЛСВ₁ – the attitude of someone who is willing to accept other people's beliefs, way of life etc. without criticizing them even if they disagree with them;

2) ЛСВ₂ – the ability to experience something unpleasant or painful without being harmed;

3) ЛСВ₃ *technical* – the amount by which the size of a part of a machine can be different from the standard size before it prevents the machine from operating correctly [11].

ЛСВ іменника *tolerance*, що марковані позначками, репрезентують вузькогалузеві терміни. Сюди відносимо: ЛСВ₃ «допустиме відхилення розміру деталі машини від стандартного, за якого машина працюватиме належним чином», що маркований позначкою *technical* [11], ЛСВ₃ «здатність тварини або рослини не зазнавати шкоди від лікарського препарату або токсичної речовини упродовж тривалого часу» з позначкою *BIOLOGY specialized* [8] та ЛСВ₄ на позначення допустимої похибки, маркований позначкою *ENGINEERING, MATHEMATICS specialized* [8].

Три зазначені ЛСВ₁ іменника *tolerance*, а саме:

1) ЛСВ₁ «готовність прийняти поведінку та переконання, які відрізняються від ваших власних, хоча ви можете не погоджуватися з ними або не схвалювати їх» [8], 2) ЛСВ₁, що позначає здатність

людини дозволяти іншим говорити і робити те, що їм до вподоби, навіть якщо вона сама не погоджується з цим або не схвалює цього [9] і 3) ЛСВ₁, що виражає ставлення людини, яка готова прийняти переконання, спосіб життя інших людей тощо, не критикуючи їх, навіть якщо вони суперечать її власним [11], вказують на те, що людина, яка толерує поведінку інших людей, дозволяє їм поводитися так, як вони хочуть.

Перше визначення підкреслює відкритість людини до поведінки і переконань інших, друге – повагу до свободи вираження поглядів та свободи дії інших людей, а третє акцентує увагу на вмінні без осуду сприймати відмінності у способі життя і переконаннях інших. Усі три визначення описують одну спільну рису: толерантна людина не намагається нав'язати свою думку або поведінку іншим, а поважає їх право бути іншими. Толерантна людина розуміє, що вона може висловити своє негативне ставлення, проте вирішує цього не робити. Це означає, що толерантність можна розглядати як ментальну установку, яка керує поведінкою людини. Як зауважують дослідники, «толерантність є справою не інстинкту, а свідомості: від вольового акту до світоглядного принципу» [3, с. 11].

Світоглядною основою толерантності є поцінування різноманітності – природної, індивідуальної, суспільної, культурної. Терміном *толерантність* позначають доброзичливе або принаймні стримане ставлення до індивідуальних та групових відмінностей (релігійних, етнічних, культурних, цивілізаційних) [7, с. 642]. З огляду на те, що цим терміном активно послуговуються державні, громадські, культурні діячі, журналісти, джерелом ілюстративного матеріалу ми обрали щотижневий американський онлайн журнал Newsweek, який висвітлює питання політики, бізнесу, культури тощо. Наприклад:

(1) *Cultural values may have become more different globally but more similar regionally over the past 40 years, a new study has found. /.../ For the study, the researchers analyzed data from the World Values Survey, which includes more than 400,000 people from 76 countries. The data spanned from 1981 to 2022. /.../ The study found values emphasizing tolerance and self-expression have diverged most sharply, especially between high-income Western countries and the rest of the world [19].*

Дослідження показало, що цінності, які роблять акцент на толерантності та самовираженні, різко відрізняються, особливо між західними країнами з високим рівнем доходу та рештою світу.

(2) *He [Sir Keir] went on: "I think this is the culmination of years of the politics of hate and division—and this is where it leads. And that is why we all have to make the case for **tolerance** and respect and changing that culture. This is where hatred and division gets you—and it's a very, very bad place"* [15].

Наступного дня після протестів перед будівлею Конгресу США сер Кір заявив в інтерв'ю радіостанції BBC, що це був не протест, а атака на демократію, спричинена багаторічною політикою ненависті та розділення. Натомість політик закликав до толерантності й поваги.

(3) *I was born in Vietnam during the Vietnam War. My parents were Vietnamese/Chinese and were quite literally forced to flee their country by the communists who had **no tolerance** and most certainly no compassion for anyone who didn't believe as they did* [18].

Діана Чунг Понскі народилася у В'єтнамі під час війни. Її батьки були примушені тікати з країни комуністами, які не виявляли толерантність і співчуття до тих, хто не поділяв їхніх поглядів.

Толерантність виявляється в активній моральній позиції та психологічній готовності до терпіння в ім'я взаєморозуміння між людьми, а не в пасивній, неприродній покірності думкам, поглядам та діяльності інших [6, с. 165], що є проявом «шкідливої» толерантності, як у наведеному нижче прикладі:

(4) *This should outrage my fellow Democrats. But at least for the elected officials in my party, it often doesn't. **The party's tolerance for illegal immigration** violates nearly every other core value we hold dear—from workers' rights to affordable housing. It's also a political albatross that threatens the party's chances in the upcoming election* [17].

Стів Кроппер, представник Демократичної партії США, стверджує, що толерантність (терпимість) з боку партії (*The party's tolerance*) до нелегальної імміграції порушує майже всі основні цінності американців, – від прав працівників до національного проекту «Доступне житло», і є політичним тягарем, який загрожує шансам партії перемогти на майбутніх виборах. У цьому прикладі значення слова *tolerance* асоціюється з байдужістю та всездозволеністю і сприймається негативно.

Толерантність тісно пов'язана зі сферою правничою та сферою моральною [3, с. 9–10]. Межі допустимої толерантності залежать від соціальних норм, що діють в певному суспільстві, однак у межах діючих соціальних норм можливі більш толерантні і менш толерантні варіанти особистої та групової поведінки [7, с. 642]. Виявлення толерантності не означає терпимого ставлення до

соціальної несправедливості [6, с. 166], антисоціальних явищ. Наприклад:

(5) *"I love Oklahoma's Hispanic community and I want to ensure that every law-abiding citizen has the opportunity to pursue the American Dream," the governor said in a press release. "Let me be clear – there is **no tolerance for racism or discrimination** against any community in our state"* [14].

Губернатор Оклахоми Кевін Стітт сказав, що кожен законослухняний громадянин має можливість втілювати американську мрію і підкреслив, що у штаті немає толерантності (терпимості) до расизму/дискримінації щодо будь-якої спільноти.

На відсутність толерантності вказує вживання заперечного займенника *no* перед іменником *tolerance*.

(6) *RN leader Jordan Bardella said **he would show zero tolerance for violence**, from whichever side it came.*

"If I'm prime minister in a few days, I intend to disband organizations that foment violence in our society, whether they're from the ultraleft or the ultraright," he said during a press conference [13].

Лідер французької політичної партії «Національне об'єднання» (National Rally (RN)) Джордан Барделла під час прес-конференції заявив, що демонструватиме нульову толерантність (повну нетерпимість) до насильства, з якого б боку воно не було. Якщо він стане прем'єр-міністром, то має намір розпустити організації, які розпалюють насильство в суспільстві, незалежно від того, чи вони ультраліві чи ультраправі.

У прикладі (6) словосполучення *zero tolerance*, значення якого "the act of punishing all criminal or unacceptable behaviour severely, even if it is not very serious" [8], вказує на застосування суворих покарань за злочинні або неприйнятні дії.

Близькими є три ЛСВ₂ іменника *tolerance*, а саме: ЛСВ₂, що позначає здатність справлятися з чимось неприємним або дратівливим, або продовжувати існувати, незважаючи на погані чи важкі умови [8], ЛСВ₂ «здатність переносити щось болісне або неприємне» [9] та ЛСВ₂ «здатність витримувати щось неприємне або боляче без шкоди для себе» [11]. Наприклад:

(7) *Remarkably, the results showed that those who walked five to ten times a week experienced a 60 percent reduction in pain perception following the walks, compared to their initial pain levels at the start of the study.*

*The researchers conducted similar tests across all the groups to measure individual **pain tolerance**, and these tests were repeated throughout the study* [12].

У цьому прикладі йдеться про здатність переносити біль. Дослідники проводили тести, щоб визначити рівень толерантності до болю. Результати показали, що люди, які ходили пішки від п'яти до десяти разів на тиждень, відчували зниження больових відчуттів на 60% після прогулянок порівняно з рівнем болю на початку дослідження.

ЛСВ₃ іменника *tolerance* у словнику Collins English Dictionary позначає толерантність (звикання) когось або чогось до впливу речовини, впливу якої вони часто піддаються. Наприклад:

(8) *Very quickly, your tolerance for OxyContin jumps and soon your habit reaches hundreds of dollars a day. We discovered heroin was very similar but much cheaper, so I started using that instead* [16].

У наведеному прикладі Джаред Клікстайн зазначає, що толерантність (звикання) до оксикодону, який є сильним напівсинтетичним опіоїдом, розвивається дуже швидко.

Висновки. Розглянуті значення іменника *tolerance* свідчать про його багатозначність, адже він може позначати ставлення людини до поведінки інших людей, яка якимось чином відрізняється від норми; здатність переносити щось болісне або неприємне; звикання організму до впливу певної речовини; здатність тварини або рослини не зазнавати шкоди від лікарського препарату або токсичної речовини упродовж тривалого часу; допустиме відхилення розміру деталі машини від стандартного, за якого машина працюватиме належним чином, та допустиму похибку.

Перше значення іменника *tolerance* пов'язане з толерантністю як неосудливим ставленням до іншого. Людина, яка толерує поведінку інших, дозволяє цим людям говорити і робити те, що їм до вподоби, утримується від вираження свого негативного ставлення навіть, якщо вона сама не погоджується з цим або не схвалює цього. Толерантна людина перебуває під впливом культурної ідеї, що кожна людина має право висловлювати свою думку і вести себе так, як вона хоче, й визнає за іншою людиною право так діяти.

Перспективи подальшого вивчення заявленої проблематики вбачаємо у залученні ширшої джерельної бази та дослідженні мовних засобів вираження толерантності.

Список літератури:

1. Глинська Л., Склярів Р. Феномен толерантності в соціально-філософських інтерпретаціях. *Соціологічні студії*. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2019. № 2 (15). С. 42–47.
2. Доброскок С. Мовна толерантність як складова психолінгвістики комунікативної толерантності. *Психолінгвістика в сучасному світі*. 2021. Вип. 16. С. 80–85. URL: <https://doi.org/10.31470/2706-7904-2021-16-80-85> (дата звернення: 04.07.2024).
3. Довгополова О., Муха О. Семантика поняття толерантності. Толерантність як соціально-культурний феномен: світоглядно-методологічний аспект: колективна монографія. За заг. ред. В. П. Мельника. Львів: ЛНУ імені Івана, 2012. С. 9–33.
4. Калмиков Г. В., Мисан І. В., Рудківська Н. Л. Функціонально-змістове поле значень феномену «толерантність» у людиномірних науках. *Вчені записки таврійського університету імені В. І. Вернадського*. Том 32 (71). № 5. 2021. С. 19–27. URL: <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2021.5/04> (дата звернення: 25.06.2024).
5. Кузьменко Р. І. Феномен толерантності: етимологія і семантика. *Гілея: науковий вісник*. 2018. Вип. 128. С. 223–227.
6. Матієнко О. С., Дакалюк О. О. Смысловое навантаження понять «толерантність» та «інтолерантність». *Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Серія : Педагогічні та історичні науки*. 2012. Вип. 103. С. 162–168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzped_2012_103_25 (дата звернення: 25.06.2024).
7. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; ред. В. І. Шинкарук та ін. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
8. Cambridge English Dictionary. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment, 2024. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 27.06.2024).
9. Collins English Dictionary. New York: HarperCollins Publishers LLC, 2024. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення: 27.06.2024).
10. Kalmykov H., Dobroskok S., Chyzhma D., Endeberia I., and Kyhtuik O. Communicative Tolerance vs Communicative Intolerance as a Generative Problem. *PSYCHOLINGUISTICS*. 2021. Vol. 30. Issue 1. P. 26–58. URL: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2021-30-1-26-58> (дата звернення: 25.06.2024).
11. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. London: Bloomsbury Publishing Plc, 2002. 1692 p.
12. Alvares, Jade. I Tried Walking 30,000 Steps a Day. It Changed How I Sleep. *Newsweek*. December, 24, 2023. URL: <https://www.newsweek.com/i-tried-walking-30000-steps-day-it-changed-how-i-sleep-1852443> (дата звернення: 28.06.2024).

13. Foster-Collins, Lilith. Extreme-Right and Radical Islamic Groups Banned in France. *Newsweek*. June, 26. 2024. URL: <https://www.newsweek.com/extreme-right-radical-islamic-groups-banned-france-1917725> (дата звернення: 28.06.2024).
14. Gooding, Dan. Stand-off Between Feds and Oklahoma as New Migrant Ban Blocked. *Newsweek*. July, 01. 2024. URL: <https://www.newsweek.com/oklahoma-immigration-law-block-federal-judge-1919604> (дата звернення: 05.07.2024).
15. King, Jordan. What UK's New Leaders Have Said About Donald Trump, January 6. *Newsweek*. July, 05. 2024. URL: <https://www.newsweek.com/labour-donald-trump-uk-election-january-6-1921501> (дата звернення: 07.07.2024).
16. Klickstein, Jared. I Joined a Gang With Neo-Nazis in Jail—Then Revealed I'm Jewish. *Newsweek*. June, 14. 2024. URL: <https://www.newsweek.com/i-joined-gang-neo-nazis-jailthen-revealed-im-jewish-1912226> (дата звернення: 05.07.2024).
17. Kropper, Steve. My Democratic Party Is Wrong on Immigration. *Newsweek*. June, 28. 2024. URL: <https://www.newsweek.com/my-democratic-party-wrong-immigration-opinion-1917957> (дата звернення: 04.07.2024).
18. Ponsky, Diana Chuong. We Fled the Vietnam War and Settled in the US—For a While, I Didn't Want to Be Asian. *Newsweek*. July, 14. 2024. URL: <https://www.newsweek.com/i-fled-vietnam-war-settled-us-while-didnt-want-asian-1923745> (дата звернення: 15.07.2024).
19. Smith, Lydia. How Globalization Is Dividing Our Cultural Values. *Newsweek*. April, 09. 2024. URL: <https://www.newsweek.com/countries-global-cultural-social-values-study-chicago-1888085> (дата звернення: 05.07.2024).

Musiichuk T. I., Koliada E. K. REVISITING THE SEMANTICS OF THE ENGLISH NOUN “TOLERANCE”

The article studies the semantics of the English noun “tolerance.” Lexical-semantic variants (LSVs) of the given noun were analyzed as recorded in the Cambridge English Dictionary, Collins English Dictionary, and Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. The Cambridge English Dictionary offers four LSVs, while the Collins English Dictionary and the Macmillan English Dictionary for Advanced Learners offer three LSVs, respectively. The LSVs labeled “technical,” “BIOLOGY specialized,” and “ENGINEERING, MATHEMATICS specialized” represent narrow branch terms.

The first meaning of the noun “tolerance” is related to a non-judgmental attitude towards another person's beliefs or behaviours. All three LSV₁ of the noun “tolerance” describe one common feature: a tolerant person does not try to impose his/her opinion or behaviour on others but respects their right to be different. A tolerant person understands that he/she can express his/her negative attitude but chooses not to. Therefore, tolerance can be considered a mental attitude that guides human behaviour.

Close are the three LSV₂ of the noun “tolerance,” which denote 1) the ability to deal with something unpleasant or annoying, or to continue existing despite bad or difficult conditions, 2) the ability to bear something painful or unpleasant, and 3) the ability to experience something unpleasant or painful without being harmed.

It has been established that the noun “tolerance” can denote a person's attitude to the behaviour of other people, which is somehow different from the norm; the ability to bear something painful or unpleasant; a tolerance to a substance; an animal's or plant's ability not to be harmed by a drug or poison over a long period of time; the amount by which the size of a part of a machine can be different from the standard size before it prevents the machine from operating correctly, and the amount by which a measurement or calculation might change and still be acceptable.

Key words: *tolerance, noun, meaning, lexical-semantic variant, term, notion.*